

CATALVNYA SOCIAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: BAIX ST. PERE, 1, 3 i 5, BARCELONA

APARTAT 273
TRIEF. 1114

¿Sindicació obligatoria i única? ¡No!

El tercer Congrés Patronal Espanyol, reunit a Vigo, ha acordat que deu establir-se a Espanya la sindicació *obligatoria i única*.

Votem en contra en el que es refereix al segon extrem, sense que ens entusiasmi el primer, encara que el creiem encertat per raó de circumstancies.

Fa molt poc que en aquestes mateixes planes retreiem el següent text de Mr. René Debruyne, el braç dret del P. Rutten en el sindicalisme catòlic belga: «la necessitat de la solidaritat llença els obrers cap a la sindicació, i així, per la força de les circumstancies, el sindicat es va convertint, en cert sentit, en obligatori. *Solament la llibertat d'escollir l'organització a la qual vol l'obrer associar-se ha d'esser garantitzada totalment*».

Heus aquí com per la força de les circumstancies la llei haurà de recollir el fet, i fixar la sindicació obligatoria, encara que no deixi de tenir la mateixa, perills ben pregons, ja que tot el que passi del estímul cap al sindicat fa sentor de tirania, com deia fa poc En Pla i Deniel.

Passem per la sindicació forçosa, si així els fets ho imposen. Però no passem, no podem passar mai per la sindicació única. Ultra d'atacar fins al menyspreu la llibertat individual, la sindicació única serie de conseqüencies socials funestes. I aixó no pot prosperar perquè ho impideixen la justícia, la pau social i fins els propis interessos dels patrons i encara que, de moment, an ells no els ho sembli!

I no es el més trist el que el Congrés de Vigo hagi caigut en aquesta desgraciada conclusió; sino l'estat d'esperit que aixó revela respecte els patrons que en ell han pres part, estat d'esperit que no pot derivar mes que dels dos motius següents: *ignorància* de tots els programes i doctrines catòlic-socials sobre sindicació, o *egoisme* refinat que impedeix que's patrons vegin clar en qüestions tan transcendents per a la societat.

Per sort, en el Congrés de Vigo no hi eren la majoriaj dels patrons espanyols. I així no podem dir, amb satisfacció, que aquesta conclusió de la sindicació forçosa i única respongui al pensament dels patrons de nostra terra.

EL QUE PASSA

ESPANYA ENDINS

Els projectes del senyor Lacierva van esdevenint marcadament un problema purament polític, sortint de la seva natural orbita, malgrat les continües apel·lacions al patriotisme de son autor, gràcies a la togueria del mateix, el qual tot i veient la forta oposició que troba la seva obra en tots els sectors de la Cambra i d'haver-li esmicolat tècnicament la seva pensada, pretent fer-la passar a tort i a dret.

Durant la present setmana intervingueren noves figures en el debat, més a més la rectificació de don Antoni Maura que desfé d'un cop la bella il·lusió del senyor Cierva en creure's al senyor Maura coincidint amb ell.

El comte de Romanones amb suma habilitat enfocà i atacà el projecte des d'altra punt de obir, preguntant al Ministre d'Hisenda com anava Espanya de cabals per poder atendre a una despesa tan enorme com la realització dels projectes significa. El senyor Argüelles va haver de rendir-se a l'evidència amb tot i que respongué amb evasives. A la mateixa sessió hi digué la seva el senyor Prieto, mostrant-se de la mateixa manera contrari al senyor Cierva en aquesta determinada matèria. Si hem de ser sincers, adhuc dintre la mateixa majoria la posició del Ministre no està prou ben mirada encara que no diguin res per disciplina.

Puix bé, el senyor Cierva en el Consell de Ministres de dissabte va fer jurar el seu criteri de discutir fins aprobar encara que la incògnita de la sort que els projectes els hi espera, s'ha de resoldre en plé Congrés, i a l'hora que els nostres llegidors passin els ulls per a aquesta crònica tal volta s'haurà ja fixat la data de clausura de les Corts amb crisi parcial.

Ha finit les seves tasques el Congrés Patronal celebrat a Vigo. Entre les conclusions finals aprovades n'hi han que discorden bon xic amb la visió exacta de la realitat; així el exigir la sindicació obligatòria i única per cada ram; la complexa idea del contracte col·lectiu de treball i la vaguetat a la fixació i apreciació del salari. Caldrà, però, per judicar-les la completa coneixença de les mateixes.

Els socialistes i sindicalistes madrilenys estan a matadegolla per creure els segons que la orientació dels directors de l'Unió General de Treballadors és exageradament mansoia davant les circumstàncies que van mal dades pels sindicalistes. A una obra en construcció van arribar a les mans uns i altres per qüestió de cotitzacions.

ESPANYA ENFORA

La república irlandesa usa de totes les armes contra la detentadora Anglaterra. Ara ha declarat el boicot a totes les mercaderies de procedència anglesa encara que no siguin trameses directament des de la metròpoli.

No creiem pas que sigui fruit d'aquesta lluita, però ho sembla, el que Lloyd George, que no fa gaire havia declarat al Parlament que els disturbis d'Irlanda s'havien d'ofegar amb més força que l'emprada fins ara, hagi dirigit una carta a Mr. De Valera, president de la República, i a Mr. James Craig, invitant-los a celebrar una conferència amb ell a Londres, promentent a l'efecte facilitar el corresponent salvo conducte a Mr. De Valera.

El Govern britànic—diu Lloyd George—té vius desigs de fer tot el que estigui a la seva mà perquè no resulti ineficàç la crida formulada pel Rei en pro de la reconciliació amb Irlanda.

La qüestió de l'Alta Silèsia sembla arribada a una gran satisfactòria solució. Els insurrectes polacs han acceptat el nou pla de retirada fixat per l'Alta Comissió Interaliada, i no estant exclòs de la tal acceptació el general Hoefler amb les seves tropes d'auto-protecció.

La crisi parcial que la dimissió del senyor Labriola, Ministre del Treball del Gabinet Giolitti plantejava en el Govern italià, ha esdevingut total i irrevocable per la dimissió del cap del Govern, degut a haver-se fet solidari aquest de les manifestacions fetes pel Ministre de Negocis Estrangers, Comte de Sforza contra el contingut de les quals es va presentar una moció per Turatti. Passada aquesta a votació fou rebutjada per 254 vots contra 200 i 6 abstencions, però considerant el senyor Giolitti que la força del Govern no quedava prou ben demostrada, degut a la flaca votació i a ésser molts dels sufragis, condicionats. En el fons la veritable qüestió està en que el Govern es trobava desamparat pels nacionalistes degut a les orientacions internacionals i pels socialistes, als quals a darrera hora Giolitti ha demanat col·laboració sense conseguir-ho.

El diputat anglès Robert Herne va declarar a la Cambra dels Comuns que el problema dels miners del carbó havia arribat a un període crític. Sembla que això ha sigut una crida a la concòrdia i que es reuniran novament els representants del Govern, dels patrons i dels obrers.

A Manchester els obrers del ram de filats han tornat al treball acceptant la reducció que s'imposa dels salaris. Això és tot un símptoma.

CATEQUISTICA SOCIAL

EL DRET DE PROPIETAT

13. — ¿PER QUINA ALTRA RAO DIEM ESSER FALSA LA TEORIA MARXISTA DE LA FORMACIO DEL CAPITAL?

Perquè no és veritat que, inevitablement, en un règim de producció capitalista, l'amo deixi sense pagar una part del valor que el obrer produeix amb el seu treball.

Això s'esdevé, segons Carles Marx, perquè el valor del jornal que l'amo paga a l'obrer el produeix aquest treballant no més, possem, sis hores; i l'amo el fa treballar vuit o deu.

L'error de càlcul de Marx prové del seu fals principi de la improductivitat del capital. Segons Marx el capital no produeix res; la única força de producció de valor és el capital. Sentat aquest principi, és evident que si un treballador produeix un valor de cent, i l'amo no més li'n paga cinquanta, deixa sense remuneració una meitat del treball. Però no fora així si de les cent unitats del valor produïdes, cinquanta fossin degudes a la productivitat del treball i les altres cinquanta a la productivitat del capital.

Doncs, bé; prescindint de la quantia, és evident que no tot el valor obtingut amb la producció és degut a la força productiva

del treball. Per entendre-ho bé, no cal si no fixar-se en la diferència de producció d'un mateix treball, segons que en el seu exercici vagi o no auxiliat pel capital. En el concepte de capital entren també les màquines. Doncs, compari's el que pot produir un home treballant no més amb les mans, i el que produeix treballant amb una màquina. I compari's el rendiment del treball valent-se d'una màquina rudimentària i valent-se de una màquina molt perfeccionada.

Si tot el valor produït fos degut al treball, amb un mateix treball s'obtindria sempre el mateix valor.

Amb sis hores de treball, o amb quatre, diu el marxisme, produeix un obrer un valor equivalent al salari de tot un dia; i el fan treballar vuit o deu hores. Doncs, li roben la producció de quatre o sis hores. Fora exacte aquest càlcul si no calgués tenir en compte la productivitat del capital. Perquè és ben cert que sense els instruments de treball i les màquines, que son capital, ni amb sis ni amb vuit, ni amb vintiquatre hores, produiria cap obrer el que avui necessita per la seva subministació diària.

Deia, molt justament, Bastiat: En els pobles cultes, no hi ha avui cap home que cada dia no consumeixi una suma tal de productes, que per a obtenir-la ell sol, amb el seu treball personal, sense utilitzar en absolut el fruit del treball d'altri, no li calgués un esforç continuat de més de mil anys.

La Setmana Social

Uns comentaris

i una iniciativa

Damunt la meua taula de treball hi trobo, alhora, el compte-rendu de la Setmana Social francesa de Caen (sessió XII), celebrada l'any passat, i el programa de la propera Setmana Social (sessió XIII) que s'anuncia pel proper Juliol a Toulouse.

El llibre de conferències i treballs de Caen constitueix un interessant aplec de estudis i monografies sobre qüestions de la producció sota el punt de obir social. I el programa de Toulouse, proposa un enfilall de temes de un alt valor científic i quasi bé nous des de l'esmentat punt de vista social.

Les Setmanes Socials franceses tenen aquest mèrit relevant: l'haver sabut plantejar i escatir baix l'aspecte social tots els problemes que la realitat ha anat oferint en el camp viu dels fets econòmics sense deixar de banda les esferes més extremes del mateix,

com la pròpia esfera comercial. I per això avui, els catòlics francesos tenen una cultura i una bibliografia sobre consells de fàbrica, primes a la producció, sistemes de democràcia industrial, responsabilitats socials en certes combinacions de societats anònimes, agiotatge i operacions bursàtils, etc.

Ademés, per arribar a aquest resultat, no han fet dels estudis socials un clos tancat on els dits sociòlegs divaguen a gust i en una mena de monopoli; sinó que han aportat a les Setmanes Socials la col·laboració de juriconsults, industrials, enginyers, caps de fàbrica, teòlegs, historiadors, etc. I d'aquí n'ha vingut aquesta varietat enorme de qüestions tractades, i n'ha vingut, sobretot, la novetat en tractar-les, novetat que només s'assoleix quan els homes que estan en contacte amb els fets vius aporten el caudal científic, la vibració d'aquests.

I tot això agermanat i rel·ligat per aquell ponderat sentit francès i per aquella elegància en l'exposició i en la dicció, propis dels nostres veïns, fa que els volums de les Setmanes Socials de França constitueixin una petita enciclopèdia de qüestions socials, plena de vida i eminentment guiadora.

La Setmana Social espanyola va estancar-se en la seva quinta o sisena sessió.

Malhauradament, aquí es tradició que els Congressos, Assemblees, etc., no passin mai de les reunions primeres. I la Setmana Social no fou en això una excepció.

¿Convindria reunir-la? ¿Es podria reunir amb eficàcia?

Creiem que no. N'hi ha prou en repassar els volums de conferències de les poques Setmanes Socials celebrades, per a comprendre que la seva tasca científica fou minça Conferències sobre temes generalíssims, ressenyaments de l'obra feta per algú, i prou. I això, francament, no val la pena de continuar-ho. En el cas de tornar-hi, hauria d'esser a condició de fer foc nou i de rompre totalment els motllos.

Un sol benefici va resultar d'aquelles Assemblees: el fer conèixer, uns als altres, els homes *aficionats* a les qüestions socials i prou. Però molt aviat aquests homes es consideraren prou nombrosos i prou capaços, i els enginyers, els fabricants, els homes de negocis, els juriconsults, etc., es quedaren de portes enfora. I les nostres Setmanes Socials no tingueren l'alenada de vida de les franceses. I els temes es repetiren amb les seves vague-

tats característiques, i les Setmanes Socials moriren per manca d'oxigen.

Tant es així, que avui es celebren arreu d'Espanya Assemblees i Congressos patronals, obres de sindicats, etc., i a ningú se li ocorre citar la tasca de les nostres Setmanes Socials ni aprofitar-ne les doctrines, que ningú va cuidar de posar en equació amb la realitat, amb el fet viu.

I a pesar d'això, convindria que'ls catòlics estudiessin les qüestions socials vives (cosa que potser en algun indret es fa), i també convindria que divulguessim la doctrina catòlica en tants i tants problemes que la realitat d'avui planteja.

Concretem l'assumpte a Catalunya.

Aquí es celebren Assemblees i Congressos per a tot. La Federació catalana-balear, l'Unió de Vinyaters de Catalunya, els Metges de llengua catalana, la Federació catalana-balear de Cooperatives, els Ateneus de Catalunya, etc. ¿Perquè, doncs, no podria reunir-se, una vegada a l'any, una Conferència social-catòlica en la que, sense discussions ni debats inútils, homes de tots els sectors de la nostra vida social (en el mes ample sentit de la paraula) escatissin les qüestions socials més urgents i les solucions que de la doctrina catòlica poden derivarse respecte a les mateixes, evitant el monopoli dels *professionals* de les dites qüestions socials?

En realitat a Catalunya s'està formant una escola social pròpia que es caracteritza, ara per ara, per un sentit de prudència, de cautela i d'austeritat enfront de l'entusiasme una mica cridaire de molts altres grups de Espanya respecte a noves formes socials. És l'etern seny català aplicat a les qüestions socials avui en boga. Doncs, ¿per què no hem de procurar donar una mica d'unitat an aquest moviment nostre?

La nostra Conferència anyal no exclouria les tasques dels Congressos patronals, obrers, etcètera; ans bé, les illuminaria, els procuraria donar esperit, orientació ideal.

Mes a més; l'obra feta a Catalunya, avui no és petita; que ho diguin les nostres grans Federacions de sindicats de la Conca de Barberà, del Priorat, aviat del Camp de Tarragona, la de Girona; les obres socials femenines, interessantíssimes, a Barcelona i a fora; etcètera. ¿Perquè, doncs, no hem de valoritzar doctrinalment tot això, i perquè no hem de donar-ho a conèixer als altres i a nosaltres mateixos?

Josep M. GICH.

Congrés Patronal

El tercer dels organitzats per la Confederació Patronal espanyola ha tingut lloc, i avui 26 de Juny havia d'acabar-se, a Vigo de Galícia. El llenguatge de la propaganda, copiat de la literatura sindicalista obrera, amb les mateixes frases i tòpics, el Questionari, enumeració d'unès reformes socials inútils si els patrons no les estimen, denunciaven aquesta assemblea com a presagi de llarga durada de la lluita social, per la incomprensió de la fonda naturalesa psicològica, moral, religiosa del problema. Pitjor encara: consolida l'esperit de classe i per tant és una victòria del sindicalisme, una altra etapa que referma el cisma social.

Quan es parla de que *«las clases patronales de España han de demostrar su capacidad y la fuerza de su organización»*, de *«la vitalidad y pujanza de la clase patronal española»*, de que *«las clases patronales pondrán de manifiesto el continuo crecimiento de su organización»*, o de que *«el Congreso Patronal ha de ser una formidable manifestación de nuestra pujanza y de nuestra fuerza»*, aquest regust de lluita de classes, de matonisme col·lectiu, reproducció exacta del matonisme obrer, revela l'absència d'un veritable esperit de pau social, d'un seriós amor a l'ordre.

Al temari es parla d'organització patronal, i obrera, sindicació, contracte de treball, jornada, salaris, preus fets, tribunals del treball, parlament del treball, segurs socials... De la voluntat, l'esperit, el cor i la decisió eficaç dels patrons, element de força més valor social, ningú en parla. Si les reformes legals son el de menys! Que ens importa un programa de reformes si no existeix en gran part dels patrons el bon ànim per a sentir-les ni implantar-les.

«Davant de nostra patria i del Poder públic exterioritzarem—diu una circular—nostre criteri com a patrons, quines son les necessitats perentòries de la vida del treball, nostre deliberat propòsit d'atendre totes les aspiracions legítimes dels obrers»... No, no

les coneixen les necessitats perentòries de la vida del treball. No, no les coneixen les aspiracions dels obrers, ni les legítimes ni les il·legítimes. El dia que en tinguessin esment, lluny de convocar congressos amb gallejador reclam, silenciosament cadascú dels patrons miraria de posar-se bé amb els obrers de casa seva.

Això que passa és que a mida que va creixent la força de l'associació de resistència patronal, es va acabant de perdre l'antic valor cristià del patró. De la mateixa manera que la anomenada «conciencia de classe» del sindicalisme obrer, acaba de fer perdre les virtuts de l'antic obrer cristià. I encara es troba qui pensa de bona fé en resucitar el Gremi clàssic a base d'una harmonia permanent entre el sindicat patronal i el sindicat obrer de cada ofici. ¡Fundar la pau sobre l'acord de dues insolències!

A mida que s'infla el poder col·lectiu dels patrons, el patró-individu acaba d'oblidar el deure personal i estricte, humà i cristià, que el vincula amb sos obrers. Acaba de despreocupar-se de la sort i del benestar d'aquests. ¡Ja en prén cura el sindicat! ¡Ja en prén cura la Federació! I vet-aquí: bé es pot dir que la Patronal acaba de matar el patronat.

Aquests senyors del Congrés de Vigo, i dels precedents, haurien d'entendre que la reforma social més urgent, viva, positiva i eficaç, és la reforma del Patró. Si jo hagués de redactar un Questionari per una Assemblea de patrons, hi posaria temes com aquests, que em sembla que entrarien una mica més que els actuals dins la psicologia de la qüestió:

Funció petitoria a dins de cada casa.—Manera d'aconseguir que els patrons escoltin amb atenció i benevolència, d'una manera normal i consuetudinària, les observacions o les queixes dels treballadors honrats i adictes de casa seva.—Manera d'assolir que els patrons no vegin amb mals ulls als obrers o dependents portaveus dels desitjos o demandes de llurs companys de treball, o que es preocupen del benestar llur.—Manera de conseguir que els patrons no es sentin personalment

molestats quan algún inferior seu els hi fa petició de millora de condicions.

Compliment de compromisos.—Com es pot conseguir que els patrons compleixin sense regateig ni subterfugi, les lleis, els pactes, els convenis col·lectius i els mateixos acords patronals, i no amenacin amb repressàlies a l'obrer o dependent que gosi recordar-los o invocar-los.—Sancions que els mateixos amos proposen contra l'amo que no vol complir.—Garanties que els mateixos amos proposen per a defensar l'obrer o dependent que reclama, per tal que no l'acomiadin.

Us i fruïció dels guanys patronals.—Forma de convencer als patrons de que no es juguin els diners ni els rebentin en vicis i luxes escandalosos.—Manera d'assolir que els patrons donguin en tot moment bon exemple als seus obrers, de seriositat, moderació, continència, honestat i respecte a la Llei de Déu.

Deliri de grandeses

Escolta, Marta, diu el senyor Bellfort a la seva filla: si avui ens visita novament aquell jove que ens presentà l'Enric no viui que li parlis amb massa cordialitat. Es un pobre estudiant que no ens convé. Diuen que és estudiós i molt intel·ligent, però no té diners. Em sabria greu que t'enamoressis de un jove tan humil.

—No temis papà que cometi aquesta bogeria. Ja saps que no em plauen aquesta mena de joves.

El senyor Bellfort d'ençà que amb el negoci que li deixà el seu pare feu molts diners no es preocupà sinó de satisfer les vanitats dels seus fills i de fer ostentació de les seves riqueses. El seu ideal seria obtenir un títol nobiliari. Oh! el dia que jo sigui marquès, exclamava vanitosament, ja veureu quines festes organitzaré. El senyor Bellfort no té sinó un vernís de cultura. Si hagués continuat al davant dels seus negocis hauria estat un bon comerciant, però les ambicions i les vanitats l'han convertit en un home ridícul.

Família obrera.—Procediment per a que cada patró es preocupi de debó d'aquest importantíssim factor de la pau social.—Persuasió als patrons de que visitin ells mateixos als obrers de casa llur, sobretot en ocasió de malalties i defuncions, per a fer-se personalment càrrec de les necessitats de tota mena i escogitar els mitjans de remei.—Manera de conseguir la desaparició de les dones casades, de les fàbriques i tallers.—Manera de aconseguir que els amos es preocupin de la bona educació moral i religiosa dels infants i adolescents obrers.

¿No us sembla que uns temes així, i altres per l'estil, donarien la idea de que els patrons es proposen entrar en el fons de la qüestió? No us sembla que llavors el Congrés miraria de tenir-s'el, sense gaire soroll, cada patró amb els obrers adictes de casa seva, per tal de refermar llur adhesió, i de reconquerir-se la voluntat de tots els altres?

R. RUCABADO.

S'allunya de la gent del poble i frequenta els salons de la gent noble. Li plau enlluernar la gent amb el brill del seu or. Es clar que la gent culta s'adona aviat que el senyor Bellfort és un pobre home, però com que té diners i és mostra generós amb els rics i amb els poderosos, té molts amics que li prodiguen elogis i l'afalaguen constantment.

La seva filla és intractable. Es coqueta, frívola, irreflexiva... Seria una bona noia si tingués un altre pare més reflexiu i seriós. Però el senyor Bellfort ha perturbat el seny a tota la família. Les seves ridícules ambicions han fet desgraciats els seus fills. Pels joves que van a la caça de noies riques, la Marta és un bon partit. Es bonica i gentil, però completament buida. Es una nina de porcellana. Riu de les coses que no enten i parla sense saber el que diu. El seu amic predilecte és el mirall. Contempla embadalida les bel·leses del seu rostre, i per fer-se més atraient es pinta els llavis i les galtes i es tenyeix el cabell. Sent pel seu cos una gran adoració.

El seu anhel és presentar-se davant dels seus admiradors ben formosa.

Quan els joves galants ponderen les seves

gràcies, somriu amb una gran coqueteria. Sent una gran passió pels esports. La música l'avorreix i parla amb menyspreu dels artistes. Llegeix novel·les eròtiques que perturban la seva intel·ligència.

Quan el seu pare dona una festa, s'omplen els jardins i els salons de gent noble i distingida. La Marta té un somris per cada jove i una paraula amable per cada amiga. El senyor Bellfort veient a l'entorn d'ella un vol d'adoradors, diu als seus amics: qualsevol diria que al món només hi ha la meua filla.

—Certament, respon el més adulator, totes les bel·leses son pàl·lides al costat de la seva filla. Si jo fos més jove tindria l'honor de demanar-la per esposa.

—L'honor seria meu.

—Ja sap que sento per vostè un gran afecte. Miri si l'aprecio que ja he aconseguit que vostè tingui participació en el negoci de les mines.

—Agraeixo moltíssim el seu interès. Jo estic disposat a facilitar els diners necessaris per l'engrandiment del negoci.

—El nostre amic Ricard agrairà molt la seva generositat. Ja sap vostè que és amic dels nobles més influents i que li serà fàcil.

—Oh! no mereixo jo tanta distinció. El pobre senyor Bellfort, es deixà seduir per les falses promeses dels seus amics, i al cap de poc temps d'haver fet entrega d'una forta quantitat, la casa feu fallida. La fortuna del senyor Bellfort, rebé un cop mortal. Però ell no es resignà a perdre les seves il·lusions i a desfer-se de les seves amistats. El meu fill, pensava, és elegant, simpàtic i no li serà difícil casar-se amb una noia rica.

Un dia cridà al seu fill i li va dir: Ja saps fill meu que he perdut molts diners i que sense aquest element imprescindible no podem seguir vivint com fins ara. T' pots salvar-nos. He parlat amb la mare de l'Isabel i sembla que no veuria amb mals ulls que t' et casessis amb la seva filla.

—Sento moltíssim contrariar-te, però jo no puc casar-me amb l'Isabel.

—I per què?

—Perquè no l'estimo.

—Aquest és un inconvenient molt petit.

—Per a mi és molt gran. Jo no puc unir-me amb una dona per la qual no sento cap afecte. Jo vull estimar la mare dels meus fills. No veu que espiritualment estariem divorciats. No compren que és una cosa indigna fingir amor a una dona que ens ha comprat amb diners. No, papà, no. Jo quan em casi vull revestir la meua esposa de dignitat i de noblesa. Quin suplici viure amb una dona que no estimes! El matrimoni és una càrrega dolça i suau quan és obra de l'amor, però quan l'interès i l'egoisme han realitzat la unió, és un càrrega feixuga.

—Ets un sentimental, fill meu.

—No; soc un home d'honor. Jo no vull enganyar l'Isabel. Jo no em vull vendre. Les llars on no hi regna l'amor, son llars fredes.

—Vols, doncs, que caigui aquesta casa?

—Les cases no han d'apuntalar-se fent casaments de conveniència, sinó sometent-se a la llei dura del treball. Els nostres avis ens afressaren el camí de la riquesa i nosaltres hem seguit el de la vanitat. Tornem novament al treball i aixecarem la casa. Deixem-los aquests amics adulators, aquests paràsits, que no saben què cosa és un ideal.

Ha caigut la casa?, doncs aixequem-la amb l'esforç del treball. Cal que la Marta deixi les seves amigues que exalten la seva vanitat. Creguin, papà, fem foc nou. Encara hi som a temps. La gent es befava de nosaltres. No hi ha res al món que faci riure tant com el deliri de grandeses. És molt humà que l'home tingui aspiracions, però cal sempre tocar de peus a terra. Si poguessim saber les coses que han dit de nosaltres els nostres amics ens esborronariem! El contratemps que hem tingut, papà, és un avis del cel. Jo ofereixo fer tot el que calgui per aixecar la casa.

I quan treballant honradament haurem refet la nostra fortuna, llavors em casaré per amor i no per interès.

—Tens raó, fill meu; t'ú m'has fet caure la bena dels ulls. Ja que t'ú hi veus tan clar sigues des d'ara el nostre guiatge.

CIVERA.

Fora de desitjar que la classe rica de Catalunya, i especialment la de Barcelona, no esperés res de ningú, i escometés per a sí mateixa la generosa empresa d'adoptar aquelles mesures que el seu deure li dicta i la seva situació li aconsella. El seu deure i el seu interès li prescriuen ensems la conducta que amb respecte als pobles ha d'observar: fer-los bons i fé-ls'hi bé —BALMES

Catalunya. Consideracions sobre les conductes que deuen observar les classes riques envers les pobres.
—La Sociedad. 1843

ASPECTES SOCIALS

Els espectacles

Quan s'implantà la jornada obligatòria de vuit hores i en virtut d'aquesta llei es tancaren els establiments a les set de la tarda, els partidaris de la reducció d'hores de treball afirmaven que era la única manera de aconseguir que els espectacles comencessin aviat, evitant així, que la gent perdés la nit. Però la realitat ens demostra que l'intent no ha reïxit.

No comprenem per quin motiu les sales d'espectacles comencen a funcionar a les deu de la nit. Abans els empresaris podien al·legar que la gent sortia tard dels despatxos i que les botigues eren obertes fins a les nou, però ara que no existeixen aquests motius no sabem perquè s'obstinen en començar a una hora tan avançada de la nit.

Alguns espectacles acaben gairabé a la matinada; i si la gent perd hores de repós, com volem que a l'endemà puguin reprendre la feina amb les forces necessàries?

Abans censuravem els pobles que de la nit en fan dia, i ara ens hem tornat igual que ells. A la nit les Rambles són plenes com al mig dia. Els cafés, els bars, les sales d'espectacles vessen de gent.

Creieu que d'aquesta manera aconseguirem enfortir i vigoritzar la nostra raça? El cos necessita repos. Si hem esmerçat les hores del dia treballant és just que esmerçem les de la nit reposant. Vol dir això que a la nit no han de funcionar les sales d'espec-

tacles? No ens atrevim a fer aquesta afirmació que esveraria molta gent. Nosaltres no demanem sinó que els espectacles comencin més aviat per tal d'evitar que la gent es vegi obligada a perdre la nit si vol assistir al teatre.

A Londres les botigues tanquen a les 6 de la tarda i a aquesta hora els despatxos ja no funcionen. Però aquest règim de treball és favorable als bons costums del poble anglès. A les dotze de la nit els teatres han clos les seves portes. Els bars també tanquen a mitja nit.

En aquelles terres succeeixen aquestes coses perquè hi ha autoritats que fan complir les lleis i ciutadans que les respecten. A la nostra terra hi regna l'anarquisme. Tothom fa el que vol. Mentre respecten el Cèsar podeu fer el que vulgueu. Podeu publicar diaris pornogràfics, llibres d'idees disolvents, follets que combatin la Religió; podeu explotar negocis immorals, posar cases de joc si us aveniu amb la tarifa convinguda; podeu ésser empresaris d'espectacles que serveixen per embrutir el poble, mercadejar amb la vitut i l'honor, en una paraula, podeu fer tot el que vulgueu si no us guia una finalitat política, encara que aquesta sigui noble.

Es predicar, doncs, en desert demanà que s'obligui als empresaris a obrir les portes de les sales d'espectacles a una hora que permeti acabar a mitja nit.

Senyalem el mal però el remei Déu sap quan vindrà.

J. C.

No n'hi ha prou de sometre per la força de les armes; es necessari exercir ascendent sobre els esperits, convencent l'enteniment, captivant el cor, i obligant li a reconèixer els beneficis, a força de dispensar-los grans i en creixenda quantitat.

BALMES

•Catalunya. Consideracions sobre la conducta que denen observar les classes riques envers les pobres.

•La Sociedad. 1848

MES BENEFICIS DEL JOC

DIBUIX D'EN JOAN LLIMONA

Escurats i a la misèria, i tot per haver seguit aquest obrer l'exemple donat per certs senyors de les «classes directores».

ELS LLIBRES NOUS

PREGUEM ALS AUTORS I ALS EDITORS QUE VULGUIN QUE DONEM COMPTA DE L'APARICIÓ DE LLURS LLIBRES EN AQUESTA SECCIÓ, QUE ENS REMETIN UN EXEMPLAR.

EL SINDICALISMO.—SUS ERRORES Y SUS PELIGROS, por el doctor D. Miguel Vilatimó, Pbro.—Obra premiada en el primer concurso abierto por la Federación Patronal de Cataluña. — Barcelona, Establecimiento Tipográfico de Mariano Galve. 1921.

El doctor Miquel Vilatimó, un dels més solits prestigis de la clerecia de nostra patria; sociòleg d'altura i de vasta erudició, guanyà amb aquesta obra i per unanimitat el premi concedit per la Federació Patronal de Barcelona, en el concurs obert per a premiar el millor treball sobre «El sindicalisme, els seus errors i els seus perills».

Certament que la seva personalitat no es pas desconeguda car la conferència donada en la cel·la del Temple Romà de Vich, la vetlla del 23 de Març de 1919 sobre «Les noves actituds del Socialisme en la transformació d'Europa», i que constitueix un valuós estudi de les diverses corrents socialistes, li valgué l'honor de la seva consagració com a eminent sociòleg de nostra patria; que amb erudició no vulgar i clar criteri desenrotllà un dels punts més interessants d'aquesta disciplina científica, que es diu Sociologia i que compren, avui per avui, el més extens camp intel·lectual, ja que abraça des de l'Estadística fins a la Psicologia.

«El sindicalismo, sus errores y sus peligros», és un dels llibres més forts, intel·lectualment parlant que sobre el pavoros i sagnant problema del sindicalisme un dels més pregoners i transcendents plantejats a la humanitat, s'ha escrit.

El doctor Vilatimó en aquesta monografia sobre el sindicalisme, estudia la naturalesa de la sindicació, el dret natural a la mateixa, les diferents formes que ha pres històricament o sigui en la seva successiva transformació fins arribar al actual sindicalisme, del qual assenyala amb una gran clarividència els seus errors i els seus perills, en les seves quatre principals facetes, o sigui en l'ordre social, i en l'ordre religiós, moral i jurídic, per a arribar a la conclusió de que el sindicalisme és un veritable engendro del anarquisme car ja es consideri el seu aspecte general, ja com una escola o sistema, tendeix a destruir la societat baix el pretexte de millorar-la i reformar-la.

Onze capítols conté la obra que ressenyem i que responen als següents epígrafs:

Introducció; Sindicació.—Sindicalisme.—Errors del Sindicalisme. — Errors polítics—errors socials—errors religioso-morals i jurídics.—Perills del sindicalisme.—Perills polítics.—Perills socials i perills religioso-morals i polítics.

Un dels capítols més interessants és aquell en que tracta l'història del sindicalisme en nostra patria, ja que si bé és ben cert que a Espanya el Sindicalisme com a tal data de molts pocs anys i quasi únicament té importància a Catalunya a on ha estallat tràgicament i gairebé repentinament com la erupció d'un volcà; no ho és menys que el marxisme s'havia introduït a Espanya en 1869, fundant-se a Barcelona una secció de la *Internacional* que tingué per orgue «*La Federació*». Nucli que en el Congrés socialista de Saragosa en 1872, no obstant de ésser el primogenit espanyol del marxisme, se separà de la *Internacional* per a inspirar-se i seguir les doctrines anarquistes de Bakounine i des de llavors les més nombroses i més actives organitzacions obreres de Catalunya, inclòs l'actual sindicalisme, l'han distingit per un tràgic i violent caràcter anarquista. (pàgs. 40, 41, i següents).

En fer l'elogi més caluros de l'obra i de l'autor, per la seva alta valor científica i honradesa intel·lectual ens hem de doldre del poc mirament tingut amb l'una i l'altre, car bé valia la pena si els senyors de la *Federació Patronal de Barcelona* per a la seva màxima divulgació, creien més convenient l'impresió en llengua castellana de la memòria presentada en català pel seu autor el Dr. Vilatimó; que haguessin encomanat la traducció a mans un xic més expertes d'aquelles anònimes que ho han fet, evitant amb això dues coses: en primer lloc una horrible sintaxi i en segon la multitud d'errades, que canvien adhuc el nom d'autors tan coneguts, com Lloset, vg. posont-li Lorel o Loret, ojo camuy, per cá camuy, que enlletgeixen una obra a la qual per deliadesa, enc que no més fos, devien tractar amb un major respecte.

F. MANICH.

No més amb que la quarta part dels habitants de Barcelona donessin deu cèntims setmanals per a l'Hospital de la Santa Creu, prodria sostenir-se aquest i acomplir la seva missió sense penúria.

El menyspreu de l'Esperit

Els petits patrimonis familiars acumulats a copia de treball, d'estalvi, de continència, de virtut, son sencillament providencials i constitueixen els puntals que Déu se serveix per al reialme de l'ordre i la gerarquia en la societat. La miseria, sovint, sovint és obra del diable. El acaparament de la riquesa tampoc és el mitjà més apropiat per al triomf de la pau i de la justícia. L'esperit i el seny amén d'arrecenar-se en l'aurea mediocritat d'aquelles llars que saben de les privacions i qui estan renyides igual que amb la miseria brutal, amb la venal prodigalitat.

Catalunya és la nació beneïta dels petits patrimonis. Patrimonis centenaris de parcers, rabassaires, masovers, censalistes i modestos propietaris. Providencialment, el que una generació esmoça o parteix per posar el fonament d'un novell patrimoni, com nou carreu que consolidi l'armònic edifici social, la mateixa generació amb l'altre mà amb la mà esponsalícia de la nora o de la pubilla, clou el pany obert en el propi per a que no's tambalegi. Ells foren fins suara mateix, que tres cents, que quatre cents anys endarrera. En un mitin sindicalista a pagés vaig sentir que d'això se'n feia argument per a desvetllar en els bons pagesos, consciència d'esclaus per a demostrar-los-hi l'injustícia del vigent estat social, i l'iniquitat de les nostres institucions jurídiques. El tret era maliciosament intencionat. Car és mercès a ells que han sigut faldors aquesta munió de patrimonis centenaris aposta per al exercici del treball continuat l'estalvi, i la pau i justícia social.

Aquestes famílies, per la consentaneïtat de un seny social admirable, com obeïnt naturalment a un imperatiu de justícia, esmerçaven part del patrimoni a retre el culte degut a l'Esperit. Acomplien amb això una, la potíssima, de les funcions socials de la riquesa. L'esperit, per reixir-se i triomfar, no vol les temptacions de l'abundància, ni el platxeri d'una seguretat massa segura, pro tampoc li son massa aposta les angúnies econòmiques i l'inseguretat continua del demà, i de cada moment. Per això l'esperit, natural-

ment una l'aurea mediocritat dels petits patrimonis de ferma base. Totes les virtuts que han congriat la força creadora d'ells, i que els sostenen i els perduren enllà de les etats, constitueixen la seva poixança germinativa, impulsiva i expansiva. Aquestes famílies que diem, fins suara, sense, que els hagin calgut subvencions de l'Estat, o bosses de estudi, son les que han poblat els nostres Seminaris i Normals i Convents i el bó i millor, en general, de la Universitat. D'elles han sortit els nostres millors artistes, i homes de lletres: i els més eminents dels polítics i tot. L'Esperit, aquell mateix esperit que vivificat i alentat, a través dels anys, rebia així un tribut de justícia.

Tot això sembla que s'ha estrenat moltíssim d'una manera dolorosa. La Guerra, la guerra encara, a l'inflar de materialisme els nostres pagesos també al desvetllar-los-hi una febre d'or sense límits ha acabat de torna'ls oblidar de ço de l'Esperit. Tant com les angúnies econòmiques, abraçades amb resignació i retudes amb el treball i l'esperança del demà millor, els havia fets de tant de mena pares i poc avariciosos, la facilitat de guanyar diners o augmentar la fortuna, els tornarà envejosos i mjetallisats. El cant a la Producció, sense esforç, els exhorta a aprofitar-ho tot i de tot, per bandejar la miseria de lluny, aquesta miseria que tenia la mà al coll de les nacions en guerra, els acabava de fer tornar antipàticament utilitaris. Esmerçar endoina, car tot val diners, i aplicar tot els mitjants al treball utilitari, immediatament productiu, car era la ocasió única i propícia. Aquesta és sigut, tristament, la fórmula.

Així, per què escoltar la vocació a la religió, d'un minyó o una minyona, si als deu anys, encara que la llei no ho vulgui, ja guanyarà unes pessetes cada dia a la fàbrica? Per què inclinar un fadrí a una carrera, si fent de manobra o peó no més, sense gaire bé cap esforç de l'intel·ligència se farà una ambosta grossa cada setmana? Que aprofitarà el fadriestern d'una carrera, si després d'una colla d'anys d'esmerçar cabals del patrimoni, de constituir tal vegada la creu de la

família a l'acabar, se trobarà al començament de l'ofici tal vegada més mal retribuit per guanyar-se la vida. Estalviant, privar-se, contindre's, per què, si la terra pròdiga vessa els fruits continuament, i ara cada collita val tant o més que totes plegades, abans?

Però, ai! que l'Esperit no trigarà gaire a venjar-se. Ell fa anar el món, mena els destins dels pobles, mou a les revolucions i no s'agita, ni se crea res sense ell, per què és ell l'alenada de Déu sobre nosaltres. Ja s'han acabat els dies pròdics, i tothom lluita més que mai per conservar les seves posicions d'ennuigament. I tot és renyir-se, i ningú

se sab resignar a la seva mitjana condició. Mil formes d'organització; mil mitjans de producció, de distribució de la riquesa se van inventant. Esforços inútils, si la flama de l'Esperit creador, no abranda, sino tornen els pobres d'esperit sobre la nostra nació, i sobre tot el món. Aquests són els que han de redimir i tornar la pau i la benaurança a tots. Mes que enginyers, economistes, agricultors i sociòlegs, calen bons mestres, bons sacerdots, i bons religiosos. Sinó l'Esperit seguirà venjant-se, i en la seva venjança, més arrossegarà a tots.

Angel GRAU.

NOTICIARI

Com tots els anys per aquest temps, ha començat amb regularitat enfaraidora la crema de boscós.

A Perelada, una crema semblant ha posat en perill l'històric i sumptuós castell dels Comtes de aquest nom.

Tant el Govern com la Mancomunitat i les autoritats rurals, deurién posar tota cura per tal d'evitar aitals malifetes.

—Alguns agricultors catalans volen assajar el cultiu del tabac aprofitant-se de les noves disposicions legals respecte aquest, fins d'ara, vedat cultiu.

N'es molt vell a Catalunya i, a més, ben productiu. La classe destinada a tabac de pols, té merescuda fama a tot arreu del món. Endevan i que prosperi l'assaij.

—Acció patronal. La Mutua Patronal de fabricants de puntes, de Mataró, ha publicat l'estadística del mes de Maig. Es curiosa i exemplar. Pagà per emfermetats de 80 dels seus obrers, 6,994'50 pessetes, i en con-

cepte de maternitat, 2,880 per a 25 neixaments.

Per 4 defuncions, 1,000. Ademés, per un orfanet, 3000, imposades a la Caixa de Aborros.

En conjunt: 11,174'50 pessetes.

—La Junta Regional de Ganaders de Catalunya demana del Govern la creació de Granjes Pecuaries per estudiar y perfeccionar la ganaderia nacional.

—El Consell Superior de protecció de l'Infancia ha fet i aprovat en junta el projecte de Censura del Cine a fi i efecte de presentarlo al Govern per la seva execució.

Està adaptat als nois menors de quinze anys.

Aquest número ha passat per la censura

D'ací d'allà

Els diaris del divendres venien amb uns grans blancs a la secció del Congrés. Es veu que a la sessió del dijous, en la qual els diputats d'extrema esquerra van parlar de la mort d'alguns sindicalistes, es van dir coses tan groixudes que nosaltres, pobre quitxalleta, no podem saber.

Ja estem veient que a la porta de la Cambra popular s'hi haurà de posar el següent rètol: «Prohibida l'entrada a les persones que no siguin... diputats.»

Al boulevard Saint Martin de Paris uns apatxes van cometre un robatori en una joieria. Van fugir després per art d'encantament però van deixar rastre: un barret. I mireu resulta ara que era procedent de Barcelona.

Ja la fama de gent dolenta que ens guanyem els catalans ha eixit del província reclusos de Madrid i ha passat de Reus, Paris i Londres.

Un senyor diputat ha protestat de la restricció en la venda d'armes de foc en nom dels botiguers, dels monters, dels caçadors i dels aimants del tir nacional.

¿Del tir nacional, ha dit? Vaja unes brometes que gasta aquest senyor diputat.

Des de la «Gaceta de Madrid» s'han donat aquesta setmana determinades ordres referents a la confecció del cens electoral social.

Bé, però es fa el cens i després resulta que totes les representacions obreres se les atribueixen els socialistes, i els treballadors que no pensen com ells, mutis.

Sincerament, per aquest final no estem de cens.

En Marcellí Domingo va publicar a «El Socialista» una crida a tots els extremistes per col·laborar en l'obra revolucionària.

En Salvador Quemades li ha contestat des de el mateix orgue: «cal llançar-se a la lluita amb el pit descobert i portant per armes el prestigi de l'honradesa i el desinterés i el foc de l'amor a la llibertat i a la justícia. Si no es té voluntat per aquests sacrificis, cal renunciar a l'empresa que vosté proposa; perquè ella és més gran que els nostres esperits, requereix homes de tremp més fort que el nostre.»

¡Caram, Don Marcelinu, em sembla que tiren!

Es veu que vosté i En Quemades es coneixen de fa temps.

A Madrid es va prohibir la representació d'una obra que es titulava: «La veu de la vida» i de la qual se n'havia fet gran propaganda dient que defensava els principis dels soviets.

Puix bé, ja s'ha estrenat. ¿I on dirieu?

Ni que s'hi trenquessiu el cap. ¡A l'Ateneu!

Ben mirat no té res de particular. ¿Què millor que fer allí «La veu de la vida», a un lloc on es passen la *idem* un senyors que no veu, sino adhuc vot tenen per totes les badomeries?

Fet i fet val més que facin comèdia que no pas que hi balli unes dances hel·lèniques el Comte de Romanones, perdonim, volem dir la Tórtola Valencia.

Ens assabentem de que hi han a Espanya 28,000 vagabunds. Si això fos veritat no caldria preocupar-se perquè en dinou milions no es notarien; però ¿i els altres treballen gaire?

INDUSTRIA CATALANA
MARCA DEPOSITADA

GRAN CERERIA DE ANTONIO SALA

40 Calle de la Princesa 40
Teléfono 428

BARCELONA

BLANQUEO de Ceras en grande y escala
NUEVO SISTEMA AL VAPOR
2 Diplomas de honor

FABRICA de Bujías Estearicas y transparentes
PRIVILEGIADO POR S. M.
2 Grandes premios

GRAN CERERIA

ESPECIALIDAD en cirios, blandones, ha chas, candelas y todo lo concerniente al ramo de cereria. elaborado con toda perfección al peso, forma y gusto de cada país en **CERAS PURAS DE ABEJAS** para el CULTO CATOLICO, y con buenas mezclas de varias clases y precios. «Sin humo, olor ni carbón.»

BLANQUEO DE CERAS en gran escala, puras sin mezcla.

CERAS AMARILLAS de todas procedencias. Cerecina, Perafina, Estearina, etc. etc.

FABRICA de BUJIAS Estearicas y transparentes, blancas y colores de todas clases y varios precios. Cirios y blandones estearicos de todas dimensiones.

Casa fundada en 1858. Expediciones a todos los puntos de la Península y Ultramar.
12 MEDALLAS DE 1.ª y 2.ª CLASE

Princesa, 40 ANTONIO SALA Barcelona

Teléfono, 428. A.

Se remiten notas de precios, y catálogos, gratis.

CATALUNYA SOCIAL SURT ELS DISSABTES

Un any. 8 ptes.
Sis mesos 4 »
Cada número . . . 15 cèntims.

ANUNCIS A PREUS ECONÒMICS

CONSULTORIO CLÍNICO

DEL

DR. R. JORDÁ MASIP

Tratamiento moderno de las enfermedades génito-urinaris y cirugía

Condiciones especiales para trabajadores.

HORAS DE VISITA:
DE 7 A 9, TARDE.

BOQUERIA, 27 pral. 2.ª
Entrada : ALSINA, 3.

GRANS MAGATZEMS JORBA
MANRESA-BARCELONA-BRUSEL·LES

ELS MES IMPORTANT
:: DE CATALUNYA ::

ELS QUE VENEN MES,
:: I MES BARATO ::

CONTINUAMENT ES REBEN LES MES ALTES NOVETATS
EN CAMISERIA, LLANERIA, SASTRERIA, SOMBRERERIA,
SABATERIA, JOIERIA, ETZ.

PREU FIXE

LEGIA

ETIQUETA DE
LEGIA LIQUIDA
CASAMITJANA
LEGIA LIQUIDA EXTRA
CASAMITJANA
S. CASAMITJANA MENSA
FABRICANTE

CONEJO

REHUSAR BOTELLAS MAL TAPADAS

Academia Gots

FUNDADA EN 1879.—C. ARCHS, 7, pral.
(Travesía de plazas Santa Ana y Nueva)

CENTRO DE ENSEÑANZA, ESENCIAL-
MENTE PRÁCTICA, DE COMERCIO

Reforma de letra, Ortografía, Correspondencia comercial, Documentación, Prácticas de escritorio, *Mecanografía*.—Cálculo mercantil y Teneduría de libros por partida doble, aplicados a toda clase de empresas incluso la *Banca y Bolsa*.—El Título de Tenedor de libros, previos exámenes por peritos y profesores mercantiles. *Clases especiales para señoritas*.—Practical of School Languages (Lenguas vivas) por profesores extranjeros y por métodos modernos puramente prácticos.—Taquigrafía.—Geografía comercial. Lenguáfonos.

(cor) 501
304(0, 46, 71) 5r.

LLET CONDENSADA

PROVEU-LA

UNA

VEGADA

ES LA

MELLOR

MARCA

LA LECHERA

SERVICIOS DE LA COMPAÑIA TRASATLÁNTICA

Línea de Cuba Méjico.—Servicio mensual saliendo de Bilbao el 17, de Santander el 19, de Gijón el 20 y de Coruña el 21, para Habana y Veracruz. Salidas de Veracruz el 16 y de Habana el 20 de cada mes, para Coruña, Gijón y Santander.

Línea de Buenos Aires.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 4, de Málaga el 5 y de Cádiz el 7, para Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires; emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires el día 2 y de Montevideo el 3.

Línea de New-York, Cuba, Méjico.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 25, de Valencia el 26, de Málaga el 28 y de Cádiz el 30, para New-York, Habana y Veracruz. Regreso de Veracruz el 27 y de la Habana el 30 de cada mes con escala en New-York.

Línea de Venezuela-Colombia.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 10, el 11 de Valencia, el 13 de Málaga, y de Cádiz el 16 de cada mes, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico y Habana. Salidas de Colón el 12 para Sabanita, Curasao, Puerto Cabello, La Guayra, Puerto Rico, Canarias, Cádiz y Barcelona.

Línea de Fernando Póo.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 2, de Valencia el 3, de Alicante el 4, de Cádiz el 7, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma y puertos de la costa occidental de Africa. Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península indicadas en el viaje de ida.

Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

Línea Brasil-Plata.—Saliendo de Bilbao, Santander, Gijón, Coruña y Vigo para Río Janeiro, Montevideo y Buenos Aires, emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires para Montevideo, Santos, Río Janeiro, Canarias, Vigo, Coruña, Gijón, Santander y Bilbao.

Además de los indicados servicios, la Compañía Trasatlántica tiene establecidos los especiales de los puertos del Mediterráneo a New-York, puertos Cantábrico a New-York y la Línea de Barcelona a Filipinas, cuyas salidas no son fijas y se anunciarán oportunamente en cada viaje.

Estos vapores admiten carga en las condiciones más favorables y pasajeros, a quienes la Compañía da alojamiento muy cómodo y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio. Todos los vapores tienen telegrafía sin hilos. También se admite carga y se expiden pasajes para todos los puertos del mundo, servidos por líneas regulares.

FRANQUEO CONCERTADO

La Herencia de Oro Calle Juan de S. Francisco, 17, Barcelona